

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

Ἡ Πελοπόννησος ἀποτελοῦσα τὸ νοτιώτατον τμήμα τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου περιλαμβάνει τὸ 1)6 τοῦ ὅλου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Διὰ τῆς τομῆς τοῦ Ἴσθμοῦ τῆς Κορίνθου (5 Ἀυγούστου 1893) μετεμορφώθη εἰς νήσον, προβάλλουσαν πρὸς νότον τέσσαρας χερσονήσους; Ἀργολίδα, Ἐπίδαυρον-Λιμηράν, Λακωνικὴν καὶ Μεσσηνιακὴν. Εἶνε ποικιλιωτάτη τὴν διάπλασιν καὶ πλουσία εἰς πεδιάδας, πλουσιωτάτη εἰς δημητριακὰ, ἐσπεροειδῆ, σῖκα, ἐλαίας, βάλιακα καὶ ἰδίως εἰς σταφίδας εὐδοκιμοῦσαν κυρίως εἰς τὰ Β. Α. καὶ Β. Δ. παράλια.

Ἡ ἔκτασις ὁλοκλήρου τῆς Πελοποννήσου εἶνε 21.966 τετρ. χιλιάμετρα, ὃ δὲ πληθυσμὸς αὐτῆς ὑπερβαίνει τὸ 1.200.000. Ἡ Πελοπόννησος διαίρεται διοικητικῶς εἰς 5 νομούς: Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας μὲ πρωτεύουσαν τὸ Ναύπλιον, Ἀρκαδίας, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Τρίπολιν, Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος μὲ πρωτεύουσαν τὰς Πάτρας, ἣτις τυγχάνει καὶ πρωτεύουσα ὁλοκλήρου τῆς Πελοποννήσου, Λακωνίας, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Σπάρτην, καὶ Μεσσηνίας μὲ πρωτεύουσαν τὰς Καλάμας.

Ἄν ἡ Θεσσαλικὴ Φθία καὶ ἡ Δωδώνη θεωροῦνται ὡς ἡ πρώτη κοιτίς τῶν Ἑλλήνων, ἡ Πελοπόννησος ἔμως εἶναι ἐκεῖνη ἡ ὁποία διὰ μέσου τῶν αἰώνων — ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκρόμῃ, ὅπου ὁ υἱὸς τοῦ Ταντάλου, ὁ Πέλωψ, ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομά του — προσέδωκε πρώτη μεταξὺ τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν χωρῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν καθαρῶς Ἑλληνικὴν τῆς χρῶμα καὶ διετήρησε διὰ μέσου τῶσων καὶ τῶσων ἱστορικῶν γεγονότων, πολέμων καὶ ἐσβολῶν ἐχθρικῶν, τὴν Ἑλληνικότητα τῆς χώρας αὐτῆς, ἣτις ἔχει τὸ μογαδικὸν προσόν νὰ ἀποτελῇ τὴν «συνδετικὸν κρίκον» τῶν Τριῶν Ἠπείρων τοῦ Παλαιοῦ Κόσμου. Καὶ πράγματι, οὐδα-

μοῦ ἄλλοῦ ὁ πολιτισμὸς ἀνεπτύχθη τόσον ταχέως καὶ μὲ τόσον
πειλάς ἐκδηλώσεις ἔσον εἰς τὴν μὲν αὐτὴν χερσονήσον. Ὁ
Μυκηναϊκὸς Πολιτισμὸς πρῶτον, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸν μεγαλύ-
τερον σταθμὸν εἰς τὴν πεγκαύσιον ἐξέλιξιν, καὶ ἔπειτα, ἐδῶ μὲν
ὁ αὐστηρὸς Δωρικὸς πολιτισμὸς τῆς Σπάρτης, ἐκεῖ δὲ ὁ πολυτε-
λεῖς καὶ μαλβακὸς τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Σιυῖνο:, ἀποτελοῦν
τὴν Ουμασιωτέραν ἐκδήλωσιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πνεύματος.

Εἶναι φυσικότατον λοιπὸν κατόπι τούτων ἡ Πελοπόννησος
μὲ τὸ πλῆθος τῶν μνημείων καὶ τῶν κειμηλίων, τὰ ὁποῖα ἐκ-
ληροδότησαν εἰς αὐτὴν τόσαι ἐποχαὶ Πολιτισμοῦ, ἡ Πελοπόννη-
σος μὲ τὰς Μυκῆνας καὶ τὴν Ὀλυμπίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν φυλάσ-
σεται τὸ ἀριστούργημα τῶν αἰῶνων, ὁ Ἐριθῆς τοῦ Πραξιτέλους,
τὴν Ἐπίδαυρον, τὴν Τεγέαν τῆς κλασικῆς ἐποχῆς, ἔπειτα μὲ
τὸν Μιστράν, τὸ Δεσποτάτον τῶν Παλαιολόγων, καὶ τὸ Ναύπλιον
τῆς Βυζαντινῆς καὶ Φραγκοκρατικῆς περιόδου, καὶ τέλος μὲ τὴν
Ἄγιαν Λαύραν, τὸ Βαλτέτσι καὶ τὰ Γερβενάκια τοῦ 1821, νὰ
προσελκῆται πλῆθος Ἑλλήνων προσκυνητῶν καὶ ξένων Ουμα-
σιωτῶν. Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἱστορικῶν λόγων, ἡ Πελοπόννησος προ-
σελκυσε πάντοτε πλῆθος περιηγητῶν καὶ διὰ τὰς φυσικὰς καλ-
λονὰς καὶ τὰ ὑπέροχα τοπεῖα τῆς ἐναλασσόμενα μὲ τοὺς ὄρει-
νοὺς καὶ ἀπορῆμους σχηματισμοὺς τοῦ ἐδάφους τῆς — τὴν Βυ-
τίνα, τὸ Σαρωνιάπορον, τὰ Τρίκαλα, τὴν Φτέρη, τὸν Ταύγετον —
ἐστολισμένους μὲ τὸ πράσινον τῆς ἐλάτης καὶ τοῦ πεύκου, αἰθια-
ματικαὶ τῆς πηγῆς — τὸ Λουτράκι, ἡ Κυλλίνη τοῦ Καϊάφα —
εἰς ὅλα αὐτὰ ὀφείλεται ἡ συρροὴ ξένων εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ἀλλὰ καὶ ἡ βιομηχανία, ἰδίως μεταπολεμικῶς, ἐξελίσσε-
ται ραγδαίως ἐν Πελοποννήσῳ, εἰς πλείους κέντρα τῆς ὁποίας,
τῆ πρωτοδουλιᾷ διαφόρων βιομηχανῶν καὶ συνεταιρισμῶν, ἰ-
δρῦθησαν διάφορα ἐργαστήσια πρὸς καταργεσίαν ρητίνης, παρα-
γωγῆς ἀλεύρων, χάρτου κ. λ. π.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ ἔταιρία τῶν Σιδηροδρόμων Πε-
λοποννήσου ἔλαβε τὴν ἀπίρξιν ὅπως ὄργη ὡτῆ εἰδικῶν δίκτυον
συγκοινωνιῶν μὲ ἐξαιρετικὰς εὐκολίας καὶ νὰ συμβάλλῃ εἰς κάθε
προσπάθειαν ἰδρύσεως εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς τόπους, τὰς λου-
τροπόλεις καὶ ἐξοχὰς τῆς Πελοποννήσου ἐξ ὁδοχείων καὶ ἄλλων
ψυχαγωγικῶν κέντρων, ἐραμιέλλων πρὸς τὰ Ἑυρωπαϊκὰ τοιαῦτα.